

Faktu lapa: Latvijas seniora portrets

Pēc iedzīvotāju domām

Seniors Latvijā

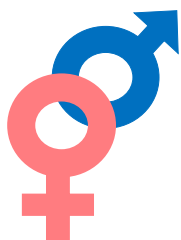
No 62 gadu vecuma

Seniors Eiropā

No 64 gadu vecuma

22% Latvijas iedzīvotāju ir **vecumā virs 62 gadiem**, no tiem:

67% sieviešu un 33% vīriešu;

2,3% ir darba ņēmēji;

39% senioru dzīvo kopā ar bērniem vai citiem ģimenes locekļiem, bet 15% senioru dzīvo vieni.

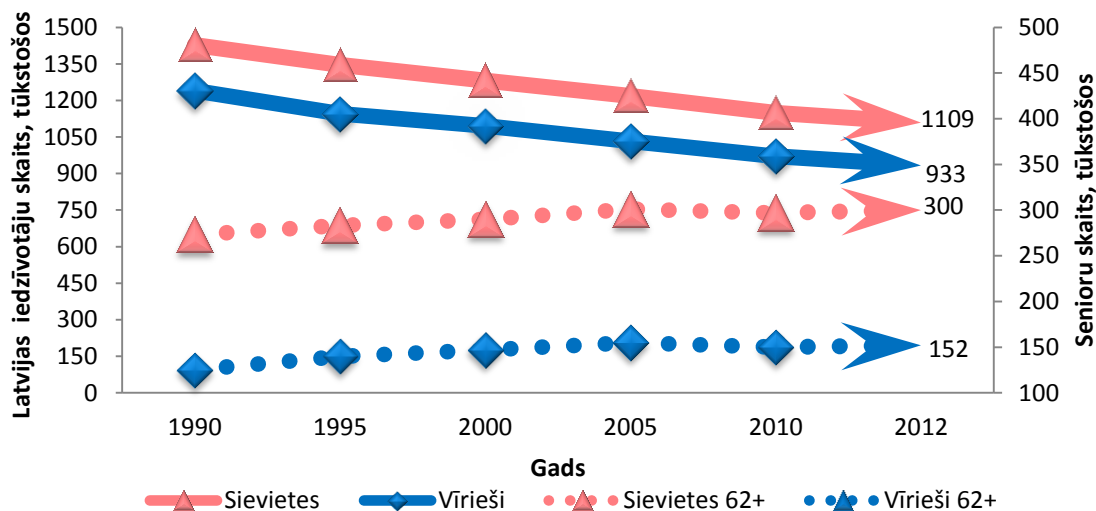

Vidējā vecuma pensija valstī ir 178,18 Ls (2011. g.) – 4 Ls virs valstī noteiktā iztikas minimuma; tikai 6% pensionāru saņem pensiju, kas ir lielāka par 300 Ls.

64% senioru nesaņēma pārbaudi pie medicīnas speciālista vai ārstēšanu, jo nevarēja to atļauties finansiāli (2011. g.); 90% senioru pie zobārsta nebija griezušies finansiālu ierobežojumu dēļ.

Senioru skaits un īpatsvars % sabiedrībā PIEAUG

Datu avots: Centrālā statistikas pārvalde

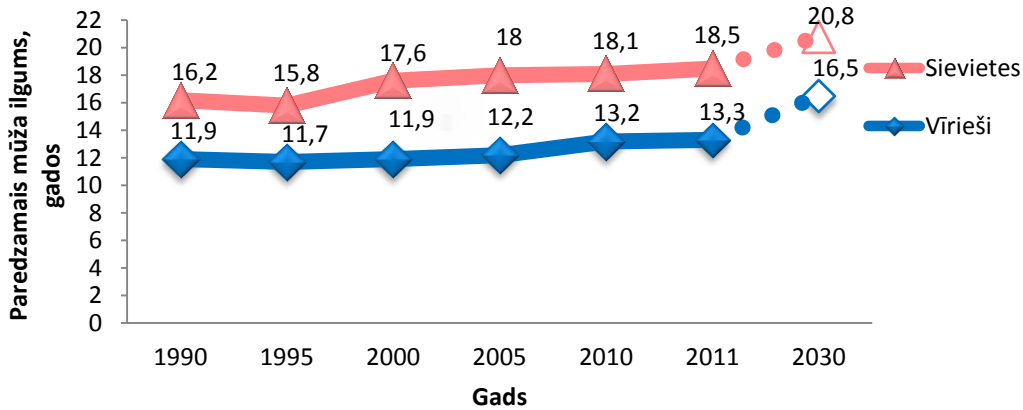

Veco ļaužu īpatsvars sabiedrībā **2011. gadā**: vecumā virs 65 gadiem – 18,5%, virs 80 gadiem – 4,4%, bet 80+ gadnieki starp visiem senioriem virs 65 gadu vecuma – 23,7%.

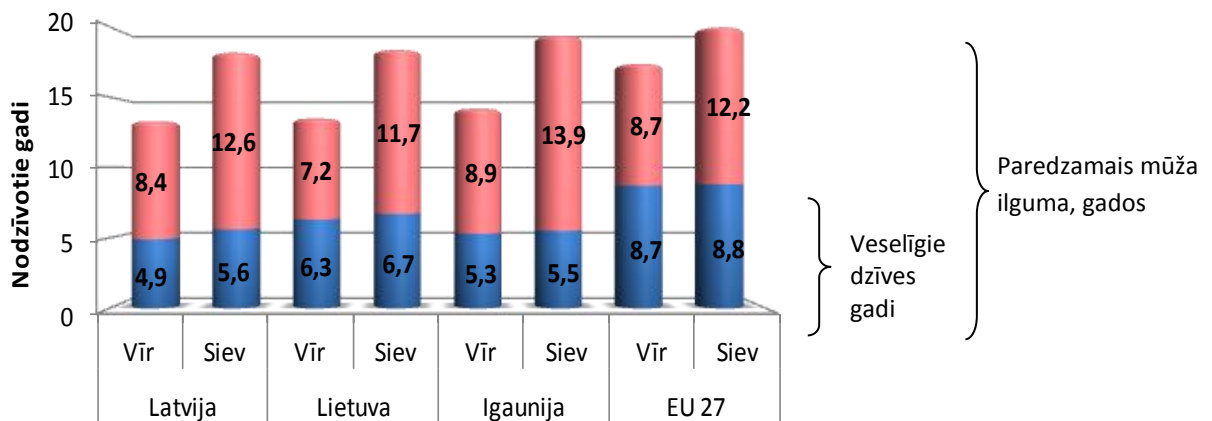
Prognozētais veco ļaužu īpatsvars vecumā virs 65 gadiem **2030. gadā – 23%**, virs 80 gadiem – 6,3%, bet 80+ gadnieki starp visiem senioriem virs 65 gadu vecuma – 27,1%.

Paredzamais mūža ilgums 65 gadu vecumā – atlikušie dzīves gadi

Datu avots: 1990.-2011.gads – Centrālā statistikas pārvalde; 2030. gads - EUROSTAT

Paredzamais mūža ilgums un veselīgie dzīves gadi 65 gadu vecumā

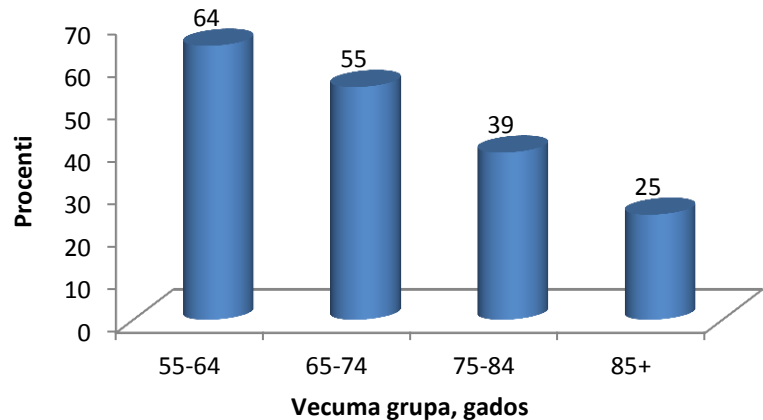
Datu avots: EUROSTAT (2010.)

Senioru vidū ir mazāk smēķētāju nekā gados jaunāku iedzīvotāju vidū – vecuma grupā 15-64 gadi smēķē katrs trešais iedzīvotājs, bet vecuma grupā 65-74 gadi smēķē katrs astotais iedzīvotājs, bet virs 75 gadu vecuma ikdienā smēķē mazāk par 3% iedzīvotāju (2009.).

☞ Senioru **fiziskā aktīviāte** ir zemāka nekā sabiedrības gados jaunākiem locekļiem - vecuma grupā 55-64 gadi fiziski aktīvi ir 64% iedzīvotāju, bet, pieaugot vecumam, fiziskās aktivitātes samazinās, un vecumā virs 85 gadiem fiziski aktīvs ir tikai katrs ceturtais seniors.

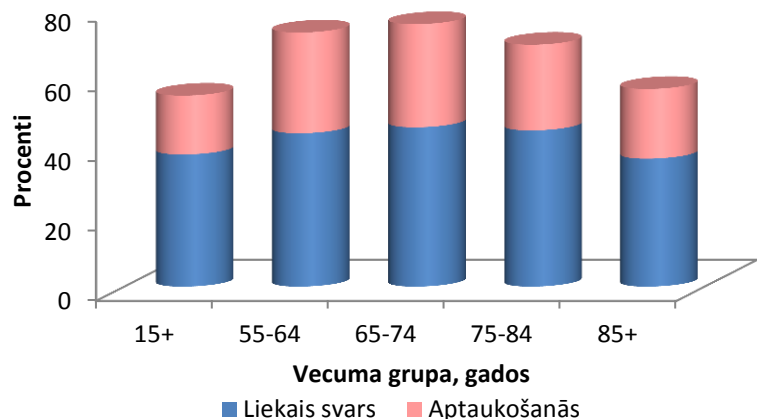
Seniori, kuri vismaz 30 minūtes dienā velta fiziskām aktivitātēm, procentos

Datu avots: EUROSTAT (2007.)

☞ Senioriem biežāk ir **liekais svars un aptaukošanās** nekā gados jaunākiem iedzīvotājiem. Visvairāk iedzīvotāju ar lieko svaru un aptaukošanos ir vecuma grupā 65-74 gadi, kad šī problēma skar 75%.

Liekais svars un aptaukošanās (KMI>25), procentos

Datu avots: EUROSTAT (2009.)

☞ 9% senioru savu veselību vērtē kā **labu vai ļoti labu**, **45,5%** senioru savu veselību vērtē kā **vidēju**, bet **46%** senioru – kā **sliktu vai ļoti sliktu**.

☞ Seniori virs 60 gadu vecuma daudz biežāk un ilgāk ārstējas **stacionāros**:

- ☞ **36,5%** no 2011. gadā stacionāros ārstētajiem pacientiem ir vecumā virs 60 gadiem.
- ☞ **Vidējais ārstēšanās ilgums** stacionārā dienās senioriem virs 60 gadu vecuma – **9,3 dienas** (vidējais ārstēšanās ilgums visās vecumgrupās – 8,3 dienas).
- ☞ 36% pacientu virs 60 gadu vecuma stacionārā ārstēšanās iemesls 2011. g. bija **sirds un asinsvadu sistēmas slimības** (no tiem – katrs piektais patients cerebrovaskulāro slimību dēļ).
- ☞ 12% pacientu virs 60 gadu vecuma stacionārā ārstēšanās iemesls 2011. g. bija **ļaudabīgie audzēji**.
- ☞ 6% pacientu virs 60 gadu vecuma stacionārā ārstēšanās iemesls 2011. gadā bija dažādas **traumas**, katrs otrais gadījums – **kaulu lūzumi**, katrs divdesmitais gadījums - **saindēšanās**.

Kāda ir seniora veselība?

Sirds un asinsvadu slimības ir biežākais reģistrētais nāves cēlonis – 45 no 100 mirušajiem vecumā virs 65 gadiem nāves cēlonis ir sirds un asinsvadu slimības.

Sievietēm 1,5 reizes biežāk nekā vīriešiem nāves iemesls ir sirds un asinsvadu slimības.

Sirds išēmiskās slimības ir nāves cēlonis cerurtajai daļai senioru vecumā virs 65 gadiem, bet sirds un asinsvadu slimību grupā sirds išēmiskās slimības sastāda 55% no visiem nāves gadījumiem.

Cerebrovaskulārās slimības ir nāves cēlonis 13% senioru vecumā virs 65 gadiem, bet sirds un asinsvadu slimību grupā cerebrovaskulārās slimības sastāda 30% no visiem nāves gadījumiem.

Ļaundabīgie audzēji ir otrs biežākais reģistrētais nāves cēlonis – 14 no 100 mirušajiem vecumā virs 65 gadiem nāves cēlonis ir ļaundabīgie audzēji.

Dinamikā **mirstība** no ļaundabīgajiem audzējiem **pieaug**.

70% mirušo no ļaundabīgajiem audzējiem ir vecumā virs 65 gadiem.

~**60%** ļaundabīgo audzēju gadījumu ik gadu tiek **diagnosticēts** iedzīvotājiem vecumā virs 65 gadiem.

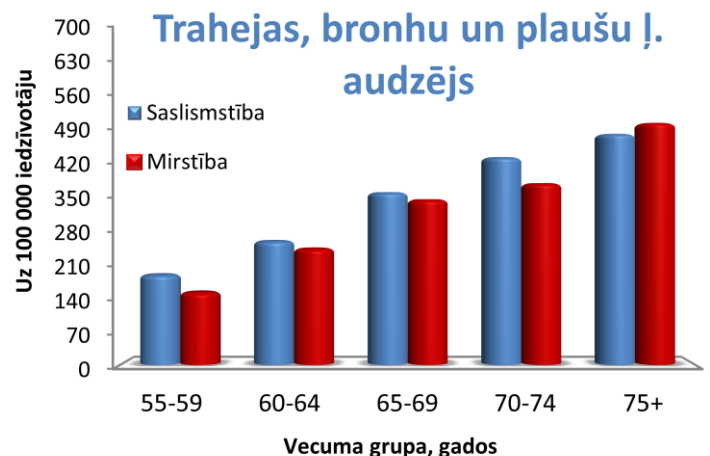
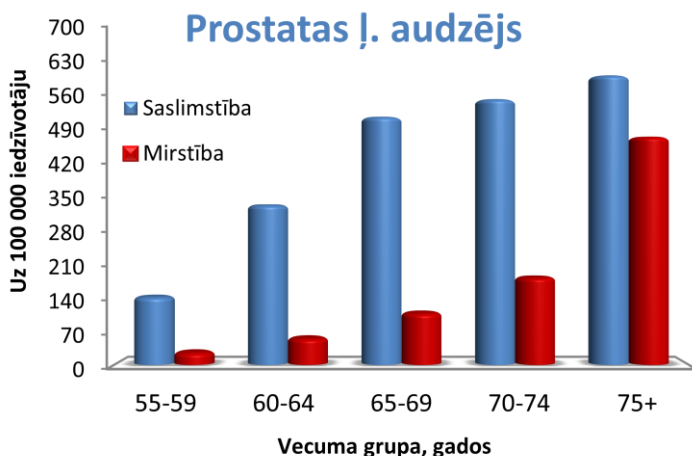

Vīriešiem ļaundabīgos audzējus diagnosticē **divreiz biežāk**. Biežāk diagnosticētie ļaundabīgie audzēji **vīriešiem** ir **prostatas audzējs** (21% no vīriešiem vecumā virs 65 gadiem diagnosticētajiem ļaundabīgajiem audzējiem), **trahejas, bronhu un plaušu audzējs** (17%), **taisnās zarnas audzējs** (5%).

Biežākais nāves cēlonis ļaundabīgo audzēju grupā **vīriešiem** virs 65 gadu vecuma ir **plaušu ļ. audzējs** – 25% no visiem ļaundabīgo audzēju izraisītajiem nāves gadījumiem. Otrajā vietā ir **prostatas ļ. audzējs** (15%), trešais nozīmīgākais – **kolorektālais ļ. audzējs** (13%).

Saslimstība un mirstība vīriešiem no prostatas un plaušu ļaundabīgajiem audzējiem 2011. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

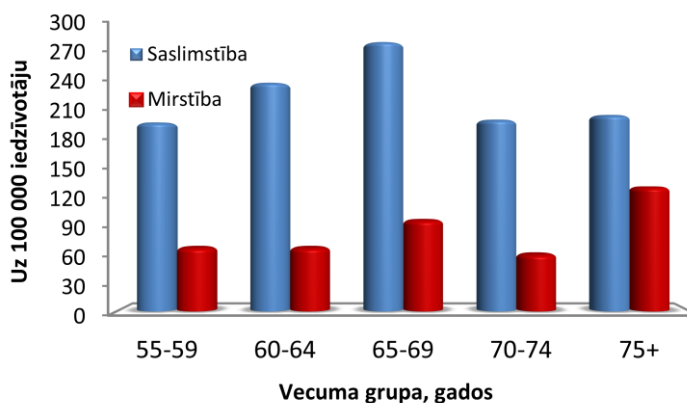

Biežāk diagnosticētie ļaundabīgie audzēji **sievietēm** ir **krūts ļ. audzējs** (17% no sievietēm vecumā virs 65 gadiem diagnosticētajiem ļaundabīgajiem audzējiem), **kolorektālie ļ. audzēji** (14%), **ādas ļ. audzēji** (13%).

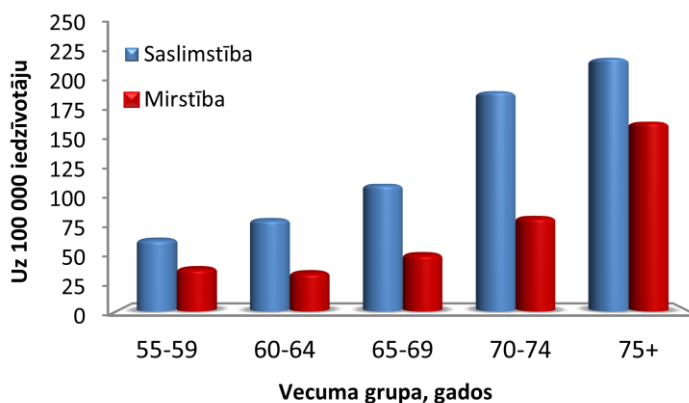
Biežākais nāves cēlonis ļaundabīgo audzēju grupā **sievietēm** virs 65 gadu vecuma ir **kolorektālais ļ. audzējs** – 15% no visiem ļaundabīgo audzēju izraisītajiem nāves gadījumiem. Otrajā vietā ir **krūts ļ. audzējs** (13%), trešais nozīmīgākais – **aizkuņģa dziedzera ļ. audzējs** (8,5%).

Saslimstība un mirstība sievietēm no krūts un kolorektālā audzēja 2011. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Krūts ļaundabīgais audzējs

Kolorektālais audzējs

Datu avots: SPKC

Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas (t.s. ārējie cēloņi) ir būtisks senioru veselību ietekmējošs faktors un **trešais nozīmīgākais nāves cēlonis** aizsirds un asinsvadu sistēmas slimībām un ļaundabīgajiem audzējiem.

Vīriešiem 1,5 reizes biežāk nekā sievietēm nāves iemesls ir ārējie cēloņi.

Biežākais nāvi izraisošs ārējais cēlonis Latvijas senioriem vecumā virs 65 gadiem ir **pašnāvības** – 24% no visiem ārējiem nāves cēloņiem, un šis rādītājs ir **pusotru reizi augstāks** nekā iedzīvotājiem vecumā līdz 65 gadiem. Mirstība no pašnāvībām **vīriešiem** vecuma grupā virs 65 gadiem ir turpat piecas reizes augstāka nekā **sievietēm**. Mirstība no pašnāvībām pēdējos gados pieaug.

Otrs nozīmīgākais ārējais nāves cēlonis ir **kritieni** – 13% no visiem ārējiem nāves cēloņiem, un šis rādītājs ir **trīs reizes augstāks** nekā iedzīvotājiem vecumā līdz 65 gadiem. Mirstība no kritieniem **vīriešiem** vecuma grupā virs 65 gadiem ir divas reizes augstāka nekā **sievietēm** – sievietes kritot retāk gūst nāvejošas traumas nekā vīrieši.

Trešais nozīmīgākais ārējais nāves cēlonis ir **transporta negadījumos iegūtas traumas** – 11% no visiem ārējiem nāves cēloņiem. **56%** ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo senioru ceļu satiksmē piedalījušies kā **gājēji**. 68% senioru atzīst, ka, atrodoties uz ielas, pārsvarā jūtas nedroši.

Biežākās **traumu gūšanas vietas** senioriem ir **mājas** (61% reģistrēto gadījumu), **transporta zona** (21%), - institucionālas dzīves vietas zona (**pansionāti**) (2,2%).

☞ Senioru **garīgo veselību** raksturo saslimstība ar tādām slimībām kā depresija un demence. Senioriem 2,5 reizes biežāk nekā gados jaunākiem iedzīvotājiem diagnosticē organiskus psihiskus traucējumus, t.sk. Alcheimera slimību un cita veida demences, 2 reizes biežāk - personības un uzvedības traucējumus.

☞ Nozīmīgākā **endokrīnās sistēmas slimība** senioriem ir **cukura diabēts**.

☞ **70%** cukura diabēta pacientu ir vecāki par 60 gadiem.

☞ **99%** cukura diabēta pacientu virs 60 gadu vecuma sirgst ar 2. tipa cukura diabētu.

☞ **Sievietes** ar 2. tipa cukura diabētu slimo biežāk nekā **vīrieši**.

☞ Cukura diabēta komplikācijas ir nozīmīgs dzīves kvalitāti ierobežojošs cēlonis. Biežāk sastopamā komplikācija ir diabētiskā **retinopātija**, kuras sekas ir aklums.